

POSTANOWIENIE

27 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Dariusz Dończyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 27 czerwca 2023 r. w Warszawie
zażalenia B. B.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z 12 grudnia 2022 r., I ACa 1186/22,

w sprawie z powództwa B. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w W.

i Sądowi Apelacyjnemu w W.

o zapłatę,

1. oddala zażalenie;

2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Białymstoku na rzecz adw. M.D. kwotę 2000 (dwa tysiące) zł powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodowi B. B. z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

(E.C.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 października 2022 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku ustanowił dla powoda B.B. pełnomocnika procesowego z urzędu, celem sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej (k. 492). Pismem z dnia 24 listopada 2022 r. wyznaczony przez właściwą OIRP pełnomocnik przedłożył Sądowi opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej oraz poinformował, że przedstawił tą opinię także mocodawcy (k. 499). W dniu 6 grudnia 2022 r. powód wniósł sporządzoną osobiście skargę kasacyjną (k. 505-509 i 511) oraz złożył wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k. 510)

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny w Białymstoku odrzucił skargę kasacyjną powoda, ze względu na brak po jego stronie wymaganego prawem w postępowaniu kasacyjnym przymiotu w postaci zdolności postulacyjnej, o której stanowi art. 87¹ § 1 i 2 k.p.c. Postanowieniem tym oddalony został też wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k. 512; uzasadnienie k. 535).

Postanowieniem z 2 lutego 2023 r. Sąd Apelacyjny ustanowił dla powoda pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej (k. 536).

W zażaleniu - wywiedzionym przez profesjonalnego pełnomocnika i doprecyzowanym w piśmie procesowym z 6 kwietnia 2023 r. (k. 558) - powód domaga się uchylenia wyżej opisanego postanowienia w zakresie odrzucającym skargę kasacyjną. Zarzucił: rażące naruszenie: 1) prawa materialnego, tj. art. 65 k.c. przez przyjęcie nieprawidłowej intencji autora wniosku z dnia 6 grudnia 2022 r. zawierającego jedynie postulat ustanowienia mu kolejnego pełnomocnika z urzędu, celem sporządzenia skargi kasacyjnej i pominięcie literalnego brzmienia tego wniosku wobec uznania, że stanowiący załącznik do w/wym. wniosku powoda, określony przez niego jako skarga kasacyjna jest taką skargą składaną samodzielnie przez powoda, podczas gdy taka wykładnia tego pisma zupełnie rozmija się z jego treścią, a tym samym zamiarami jego autora co do przeznaczenia załącznika do tego wniosku, a co w konsekwencji spowodowało wydanie zaskarżonej decyzji z dalszym skutkiem w postaci pozbawienia powoda prawa do sądu; 2) prawa procesowego, tj. art. 130 k.p.c. przez zaniechanie

wyjaśnienia mogących nasuwać się wątpliwości co do intencji i zamiarów strony wnoszącej kwalifikowane pismo, które zgodnie z wyrażoną świadomością wnoszącego nie mogło wywołać jakichkolwiek skutków procesowych, a które wobec swojej treści wymagało wyjaśnienia co do rzeczywistych oczekiwań jego autora, w szczególności w okolicznościach sprawy, tj. konsekwentnej postawy procesowej powoda kontestującego oddalenie jego żądania zasadniczego, świadomości powoda treści art. 87¹ k.p.c., wyrażenia się jednoznacznie we wniosku co do celu i roli jaką załącznik do wniosku powoda z dnia 6 grudnia 2022 r. (sporządzona przez niego skarga kasacyjna) ma spełniać.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych (tzw. przymus adwokacko-radcowski), chyba że strona ma szczególne kwalifikacje prawnicze, o których mowa w art. 87¹ § 2 k.p.c. i z tego tytułu przysługuje jej tzw. zdolność postulacyjna. Powód jednak nie wykazał, aby miał zdolność postulacyjną przed Sądem Najwyższym.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny trafnie orzekł na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. o odrzuceniu sporządzonej przez powoda osobiście skargi kasacyjnej (zob. też postanowienia Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2022 r., III CZ 44/22 oraz z 13 lipca 2022 r., III CZ 229/22).

Zarzuty pełnomocnika powoda w zażaleniu, że intencją jego mocodawcy było złożenie wniosku o ustanowienie nowego pełnomocnika z urzędu, nie mogą zmienić faktu, że to powód złożył osobiście skargę kasacyjną, co do której Sąd Apelacyjny miał obowiązek zajęcia stanowiska w kwestii formalnej dopuszczalności tej skargi jako kwalifikowanego pisma procesowego. W stanie faktycznym sprawy powód równocześnie ze złożeniem skargi kasacyjnej (k. 505-509) zgłosił wniosek o ustanowienie nowego pełnomocnika z urzędu (k. 510), który to wniosek, jak już wspomniano, został oddalony postanowieniem z dnia 12 grudnia 2022 r. (pkt 2 k. 512 i 535). Należy nadmienić, że ustanowiony wcześniej dla powoda pełnomocnik z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej (k. 492), sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej (k. 499).

W związku z tym zostały dochowane wymogi określone w art. 118 § 5 k.p.c. (w ówczesnym brzmieniu, tj. sprzed nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego z dnia 9 marca 2023 r. [Dz. U. poz. 614], która weszła w życie z dniem 1 lipca 2023 r.). Dlatego podniesione w zażaleniu zarzuty nie mogły doprowadzić do zamierzonych skutków prawnych, tj. uchylenia postanowienia Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu skargi kasacyjnej sporządzonej osobiście przez powoda niemającego zdolności postulacyjnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (jedn. tekst: Dz. U. 2022, poz. 1184) w zw. z § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 7 i § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 18). Jakkolwiek można uznać, że zarzuty zażalenia, w świetle okoliczności faktycznych sprawy i przepisów prawnych (w szczególności art. 87¹ § 1 k.p.c.) okazały się oczywiście bezzasadne, to Sąd Najwyższy uznał, że nie było podstaw do odmowy przyznania pełnomocnikowi powoda kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu zażaleniowym (por. w tej materii np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2017 r., II CZ 164/14), gdyż w takim stanie rzeczy Sąd Apelacyjny jednak ustanowił dla powoda pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia zażalenia, które formalnie przysługiwało (zob. art. 394¹ § 1 k.p.c.). Oczywiście pełnomocnik mógł sporządzić stosowną opinię o braku podstaw do wniesienia zażalenia, ale okoliczność, że zdecydował się na wniesienie zażalenia nie może sama przez się skutkować utratą w ogóle prawa do wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną. Z drugiej strony przyznanie wynagrodzenia w pełnej wysokości taryfowej (w kontekście wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym) byłoby w stanie faktycznym tej sprawy ewidentnie niewspółmierne. Dlatego ostatecznie Sąd Najwyższy przyznał wynagrodzenie w wysokości 2 000 zł, uwzględniając poświęcony przez pełnomocnika czas na sporządzenie i wniesienie zażalenia, jego wysłanie, ewentualną konsultację

z powodem, a także merytoryczną treść zarzutów, które okazały się jednak oczywiście bezzasadne.

[as]

M.M.